

Hajduné Tölgyesi Lívia

Az erkölcsstan szükségességéről

A gyermeki lélek és szellem nyitott a világra, fontos a jövő(nk) szempontjából, hogy milyen értékek és értékrendek alakulnak ki bennük ifjúkorukban. Az etika – az antropológiai szemlélet alapján – az adott gondolkodási rendszer szerint elvárható emberi viselkedés morális indítékait fogalmazza meg, mely szerint a gyerekember a szabad választás jogával felruházott, értelemmel és akarattal rendelkező, állandó fejlődésben lévő személy, ezért tetteiért felelős erkölcsi lény. A morális döntések értékelése alkalmával nem hagyhatjuk figyelmen kívül a társadalom/közösség, normaállító vagy normamódosító szerepét. Az értékek sorában különösen jelentős helyet foglal el az erkölcsi érték.

A 8 évfolyamos erkölcsstan bevezetése révén folyamatossá válhat a diákok erkölcsi szocializációja. Az erényes viselkedés és a normakövető magatartás különböző szintjeivel ismerkedve juthatnak el saját értékrendjük megalapozásához, azon keresztül pedig a társadalmi értékek megismeréséhez, és azok elfogadásához. Ehhez feltétlenül hozzátartozik önismeretük gazdagítása, valamint az, hogy megismerkedjenek az intézményesített társadalmi értékekkel és normákkal; az emberi kapcsolatok ápolásának alapjaival, a közvetlen és tágabb közösségekhez való tartozás formáival, a természettel való együttélés éltető módozataival. Mindezzel a kulturális értékteremtés és a civilizációs beilleszkedés alapjait teremti meg számukra az iskola, az önálló döntéshozatal felelősségére és a kritikai gondolkodásra nevelés által.

Javaslatok

Az erkölcsstan (a hitoktatás alternatívájaként) ugyan megjelenik az oktatáspolitikai dokumentumokban (NAT, kerettanterv), de tényleges iskolai jelenléte kérdéses, mivel (bár komoly szakmai hagyományokkal rendelkezik) lényegében egy új, 8 évfolyamos tantárgyról van szó, amelynek hiányzik a pedagógiai infrastruktúrája (tananyagok, tanárképzés stb.). Így komoly veszélye van annak, hogy „írott malaszt” marad csupán.

Az erkölcsstan esetében egyelőre a következő irányok fogalmazódtak meg:

- 1–4. évfolyam – Értékek és társadalmi normák: tematikusan felépített beszélgetőkészségfejlesztő órák, amelyek az úgynevezett gyermekfilozófia program hazai előzményeire, illetve módszertanára épülnek.
- 5–8. évfolyam – A korábbi emberismeret és etika tantárgy alapjaira épül.
- 11. évfolyam – etika és filozófia.

Az erkölcsstan pedagógiai „infrastruktúrájának” bővítése:

- Mivel a köznevelési törvény nagymértékben kibővítette az erkölcsi nevelés kereteit, ezért szükségesnek látjuk az erkölcsoktatásra vonatkozó pedagógiai gyakorlat felmérését, a feladatok számbavételét. Ennek érdekében javasoljuk konkrét pedagógiai kutatások és felmérések elvégzését a TÁMOP folytatása keretében.
- Javasoljuk továbbá az erkölcsstan sikeres bevezetése érdekében – elsősorban az újabban megcélzott évfolyamok számára – a központi tananyag- és taneszközfejlesztés (tankönyvek, segédletek) mielőbbi megindítását, szintén a TÁMOP folytatása keretében.
- Fontosnak tartjuk az erkölcsstanhoz kapcsolódó, illetve kapcsolható területek – pl. kereszttantervi elemek, önkéntes munka – felmérését, illetve a kapcsolódási területek pedagógiai programjainak kidolgozását.
- Az erkölcsstan hosszú távú iskolai jelenlétének megteremtése érdekében javasoljuk a tanárképzés akkreditációs rendjének felülvizsgálatát.
- A filozófiatanári vagy etikatanári végzettséggel nem rendelkező gyakorló pedagógusok számára, a törvényben előírtaknak megfelelően, továbbképzéseket kell szervezni.